

อัญรัตน์ เสียมไหม 2552: มูลค่าจากการใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลด้านการประมงของชุมชนบนเกาะลิบง จังหวัดตรัง ปรินญาวิทยาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รองศาสตราจารย์โสเมสกาเว เพชรานนท์, Ph.D. 193 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานภาพทั่วไปจากการเข้าไปใช้ประโยชน์ในแหล่งหญ้าทะเลของประชาชนในชุมชนเกาะลิบง 2) ประเมินมูลค่าแหล่งหญ้าทะเลจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมง และ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงในแหล่งหญ้าทะเลเกาะลิบง โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เกาะลิบง จังหวัดตรัง จำนวน 269 ครัวเรือนด้วยแบบสอบถาม ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. 2550 การประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการประมงบริเวณแหล่งหญ้าทะเลใช้วิธีมูลค่าตลาด (Market Value) และใช้การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path Analysis) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักคือทำสวน มีพื้นที่ทำกินเฉลี่ย 6.97 ไร่/ครัวเรือน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีรายได้และรายจ่ายในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 5,000 – 9,999 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าทะเลจากโทรทัศน์ ส่วนการเป็นเครือข่ายขององค์กรด้านสิ่งแวดล้อมพบว่าเครือข่ายประมงพื้นบ้านเกาะลิบงเป็นองค์กรที่กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างที่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่งส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากเครือข่ายประมงพื้นบ้านเกาะลิบงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าไปใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลเพื่อทำประมงเป็นหลัก โดยใช้วิธีเดินเท้าเข้าไปใช้ประโยชน์ ซึ่งบริเวณแหล่งหญ้าทะเลที่กลุ่มตัวอย่างเข้าไปใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ไม่ไกลเกิน 4 กิโลเมตรจากชายฝั่ง มีการจับสัตว์น้ำที่สำคัญคือ หอยชักตีน ปลิงทะเล กุ้ง ปลา ปู และหมึกสาย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับหญ้าทะเลในระดับปานกลางและมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งหญ้าทะเลในระดับน้อย ส่วนมูลค่าแหล่งหญ้าทะเลจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงของชุมชนบนเกาะลิบงในพ.ศ. 2550 พบว่ามีมูลค่าสุทธิประมาณ 7,895,620 บาท/ปี โดยที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าการใช้ประโยชน์ด้านการประมงในทางตรง ได้แก่ รูปแบบการเดินทางในการเข้าไปใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเล รายจ่ายของครัวเรือน การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับทรัพยากรชายฝั่ง และการมีส่วนร่วมต่อการจัดการแหล่งหญ้าทะเลบริเวณเกาะลิบง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยนี้ใช้ประกอบการวางแผนจัดการแหล่งหญ้าทะเลบริเวณเกาะลิบง โดยส่งเสริมให้ชุมชนใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลในรูปแบบที่นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์ด้านการประมงเพียงอย่างเดียว รวมทั้งเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหญ้าทะเลให้กับประชาชนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งหญ้าทะเลมากขึ้น ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรร่วมมือกันทำงานอย่างบูรณาการเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนและจัดการแหล่งหญ้าทะเลอย่างเป็นเอกภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้ประโยชน์แหล่งหญ้าทะเลอย่างยั่งยืนต่อไป

Aunyarat Siammai 2009: Fishery Resource Value of Seagrass Bed Utilization by Community of Libong Island, Trang Province. Master of Science (Resource Management), Major Field: Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program. Thesis Advisor: Associate Professor Somskaow Bejranonda, Ph.D. 193 pages.

The objectives of this research were to: 1) study seagrass bed utilization status of people in Libong Island, 2) evaluate the value of seagrass bed utilized in the fishery, and 3) study factors affecting the fishery resource value in seagrass bed at Libong Island. The 269 sample households in Libong Island, Trang Province were collected by survey from January to December, 2007. To evaluate the value of seagrass bed utilization, the market value approach was employed. Path analysis was used for examining factors affecting the utilization in the fishery sector.

The results showed that the majority of samples were aged between 25 to 34 years old, and had graduated in primary school. Horticulture was their main occupation and they owned average agricultural land of 6.97 rai per household. The average of family members was 4 persons and their average monthly income and expenditure were between 5,000 to 9,999 Baht. Most of them received seagrass information from television. It was also found that the Libong Island Fisherfolk Network Group had the largest membership among all environment organizations and all membership had been trained in coastal resources. The samples' main aim of seagrass bed utilization was for fishery and they entered the place on foot from the coast to seagrass bed less than four kilometers. Important economic aquatic animals were wing shells, seacucumbers, shrimps, fishes, crabs, and octopi. Most of them had a moderate level of knowledge about seagrass resources and a low level of participation for seagrass bed management. Fishery resource value of seagrass bed utilization by Libong Island community was 7,895,620 Baht in 2007. At the 0.10 significance level, factors affecting the value of fishery utilization were patterns of travel to seagrass bed, household expenditure, training participation in coastal resources and participation in seagrass bed management in Libong Island.

The suggestion is that the implications of research could be used as preliminary data for policymakers for seagrass bed management. Local government and NGOs should provide utilization choices for the community in order to use the seagrass bed in various functions besides the fishery purpose. Also, it is important to disseminate knowledge of functions and benefits of seagrass to local people and encourage participation for seagrass bed management. Therefore, all agencies including government organizations and private sectors should cooperate for unity of seagrass bed planning and management which affects the sustainability of seagrass bed utilization in the future.